

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 27/07-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. apríla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť K. G., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 206/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 206/2005 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 206/2005 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. K. G. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia K. G. v sume 8 922 Sk (slovom osemtisícdeväťstodvadsaťdva slovenských korún) na účet advokátky JUDr. T. P., Ž., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti K. G. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2006 doručená sťažnosť K. G., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní sťažovateľa ako žalobcu proti K. v Ž. ako žalovanému o ochranu osobnosti vedenom pod sp. zn. 13 C 206/2005.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 206/2005 (začaté podaním žaloby 10. augusta 2005) do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, v dôsledku čoho u neho dochádza k stavu právnej neistoty.

Sťažovateľ uviedol, že podaním z 26. apríla 2006 požiadal okresný súd o určenie termínu pojednávania. Vo veci však do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo určené ani jedno pojednávanie.

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 100 000 Sk. Dôvodom jeho uplatnenia je stav právnej neistoty spôsobený tým, že okresný súd vo veci nekoná.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo K. G. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/206/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Žiline prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C/206/2005 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. K. G. priznáva finančné zadost'učinenie vo výške 100.000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd v Žiline je povinný v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia nahradiť trovy konania K. G., na účet právnej zástupkyne JUDr. T. P. (...) ako budú vyčíslené na výzvu Ústavného súdu.“

Je povinnosťou súdu pristupovať so zvýšenou starostlivosťou k veciam, v ktorých je predmetom konania ochrana osobnosti, pretože výsledok konania v takomto prípade má osobitný význam pre sťažovateľa, pretože sa dotýka jeho osobného statusu. V konaní o ochranu osobnosti každý právny prostriedok nápravy plynutím času stráca na svojej účinnosti. V konaní o ochranu osobnosti sa vyžaduje v záujme zachovania oprávnených záujmov a práv dotknutej osoby rýchly a účinný postup súdu. Neúmerné priet'ahy v konaní majú za následok stratu dôkazov alebo oslabenie ich hodnoty. Neskoré rozhodnutie môže pre účastníka konania vôbec stratiť zmysel, keďže platí, že „neskorá spravodlivosť nie je žiadna spravodlivosť“ (justice deleyed is justice denied).

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti listom sp. zn. 1 SprS 557/06 z 11. januára 2007 vyjadril predseda okresného súdu, pričom uviedol, že súhlasí

s upustením od ústneho pojednávania a predložil chronológiu úkonov vo veci a vyjadrenie zákonnej sudkyne. Zákonná sudkyňa uviedla, že na prerokovanie a rozhodnutie jej bolo pridelených cca 380 vecí, ktoré napadli v rokoch 1990 – 2002, z toho právoplatne skončila cca 80 % vecí. Ku dňu nástupu do funkcie jej bolo pridelených cca 60 poručenských vecí. Všetky veci prerokovala podľa poradia, v akom do senátu napadli. Podľa poradia bola prerokovaná aj vec vedená pod sp. zn. 13 C 206/2005 a 22. novembra 2006 nariadila pojednávanie na 1. marec 2007.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 22. marca 2007 taktiež súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 27/07-15 z 13. marca 2007 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (IV. ÚS 253/04).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Ústavný súd pri skúmaní prvého kritéria (zložitosť veci) zistil, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 206/2005, v rámci ktorého namieta sťažovateľ zbytočné priet'ahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré nie je náročné po právnej a ani skutkovej stránke. Ide o žalobu na ochranu osobnosti, ktorá predstavuje štandardnú agendu všeobecného súdu s bohatou judikatúrou.

Pri skúmaní druhého kritéria (správanie účastníkov konania) ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím správaním prispel k celkovej dĺžke konania tým, že súdny poplatok neuhradil ihneď, ale až po výzve okresného súdu, čo však nemalo vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Zo spisu okresného súdu vyplýva, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 10. augusta 2005 bola okresnému súdu podaná žaloba.

Dňa 8. septembra 2005 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol uhradený 20. septembra 2005.

Dňa 26. septembra 2005 okresný súd uznesením uložil žalovanému, aby sa vyjadril k žalobe. Vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 13. októbra 2005.

Dňa 26. apríla 2006 požiadala právna zástupkyňa sťažovateľa o určenie termínu pojednávania.

Dňa 22. novembra 2006 okresný súd určil termín pojednávania na 1. marec 2007.

Dňa 1. marca 2007 bol vyhlásený rozsudok vo veci, ktorý dosiaľ nie je právoplatný.

Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 13 C 206/2005 došlo k zbytočným priet'ahom od 13. októbra 2005 (okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe) do 22. novembra 2006 (určený termín pojednávania) v trvaní

13 mesiacov. Tieto prietahy hodnotí ústavný súd ako zbytočné, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 206/2005 konať.

Sťažovateľ si uplatnil priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tým, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, konaní pred ním a postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 13 C 206/2005 a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov. Dovŕšením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet konania, jeho zložitosť a dĺžku trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä

s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Ústavný súd pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Sťažovateľ bol vo veci sčasti úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom, pričom ústavný súd postupoval podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením. Výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Právna zástupkyňa sťažovateľa si uplatnila trovy právneho zastúpenia celkovo v sume 8 922 Sk, a to za dva úkony vykonané v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia a napísanie sťažnosti) po 2 730 Sk, jeden úkon vykonaný v roku 2007 (písomné podanie) v sume 2 970 Sk a tri režijné paušály po 164 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 922 Sk, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd na účet jeho právnej zástupkyne.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2007